

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De Nieuwe En Naauwkeurige Neederlandse Hovenier,
Onderwyzende hoe hier te Lande, onder dit Climaat een
Thuin, met zyn Parken, Paaden, Glintingen en Heiningen
wel zal aangeleid, en hoe de Boomen aan ...**

Te Leyden, 1735

Van de manier om Boomen tot Contrespaljers te planten, en op te
kweeken

[urn:nbn:de:bsz:31-139361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139361)

II. HOOFDPUNT.

Van de manier om Boomen tot Contrespaljers te planten, en op te kweeken.

LEERLING.

MY gedenkt, dat UE in de voorleede daagen in de vraag die ik deede over de manier van de boomen wel te planten; Dat antwoord dat UE my believde te geeven, in vier deelen verdeelde, en principaale stukken: Wat de eerste verdeling belangd, van de manier om een Espaljer te bereiden en te planten, daar van twyffel ik niet of UE heeft niets vergeeten, om het my wel te doen begrypen, nu ben ik in de verwagting, dat UE my de gunst gelievt te doen, van verder te gaan, met de Contrespaljer, gelyk UE my heeft doen hoopen.

ERVAARE.

De contrespaljer werd zo genaamd, om dat de boomen op dezelve order als de Espaljer tegen over dezelve gesteld werden; Maar met dit onderscheid, dat zy geen muur ten steun hebbende, heel laag gehouden werden, door de manier van de eene op te kweeken, heeft men 't beleid voor de anderen, en indien een Espaljer door zyn hoogte, en uitgebreidheit van zyn takken, geleerd en eierlyk geleid, een aangenaam voorwerp voor 't gesigt vertoond, de Contrespaljer heeft ook alles om 't gezigt te voldoen, nadien hy aan beide zyden zyn vrugt evengelyk aanbied.

Ik denk niet dat ik verpligt ben, om u te herhaalen, de manier om de grep te maaken, ik geloov, dat gy desselfs breete en diepte onthouden hebt, indien de aarde van den Hoff, daar men de Contrespaljer wil stellen, niet vet is, en de grond geen vier voeten, zoo zoud ik altyd raaden een tranchée te maaken, gelyk als in de voorgaande les geleerd is, of ten minsten, als imand die kosten niet wilde, of konde doen, die moet gaaten van vyy voeten breed en diep, ten minsten, laten maaken, 't is zeeker dat de Contrespaljer beeter slaagen kan met deze gaten, als den Espaljer, de Reeden is om dat den Espaljer maar omtrent twee en een halvy voet aan de kant van d'Allée hebbende, het zelve voordeel

met

met de Contrespaljer heeft, die het voordeel van het bebouwen of de Culture van het vierkant heeft daar hy op staat.

Behalven dat, zo kan de Contrespaljer in alle standplaatzen beter gelukken, als den Espaljer, die teegen het oosten, of zuiden wil staan, want zo het wandelpad tusschen beide maar reedelyk breed is, dat is dat zy malkanderen niet beschaduen, zo kan men veele schoone vrugten van een Contrespaljer verwagten.

LEERLING.

Maar waarde Vriend, hoe kan een Contrespaljer staande blyven, geen muur hebbende daar men een Chassis of latwerk op kan maken, om hem te dragen?

ERVAARE.

Daar op zal ik u antwoorden, dat gelyk een Contrespaljer maar zo hoog als een wandelstok moet weezen, zo kan hy drie, vier jaaren aan een Raquet onderhouden werden, en voorts wel blyven staan, zonder Chassis; En om u dat te doen begrypen, zal ik u de manier om hem te planten en aantekweken aantoonen, en daar door zuld gy kunnen oordeelen, dat hy geen pallissaden van nooden heeft.

Onderfeld dat gy de aarden hebt laten uitgraven, een tranchée gemaakt aan d'andere kant van 't wandelpad, teegen over d'Espaljer, of dat gy te vreden zyt met gaaten die tien voeten van malkander staan, dat is dat het middelpunt van een gat, tien voeten van dat van 't ander staat, op dat de boomen die m'er in wil planten, tien voeten van malkander staan, wat min of meerder, na dat het vierkant van den Hoff groot of klein is, (en na dat gy de Contrespaljer wilt laag, of struiksgewys houden) zo nogtans, dat de buitenste gaaten, vyv voeten van de hoeken der vierkanten staan, op dat de armen of takken tot het wandelpad van rondom zouden ryken.

Daar zyn 'er die alle de kanten der vier kleine vierkanten van hun Thuyn met een Contrespaljer beplanten, 't is inderdaad een middel om in een kleine omtrek veel vrugten te hebben, maar dat neemt veel van de schoonheid van een moesthuyn of parterre weg, behalven dat de schaduw van zo veel haagen of heiningen, indien de vierkanten niet groot zyn, het een en 't ander veel benadeeld, ondertusschen, ider kan zyn fantasie of goeddunken volgen.

Wat

HOOVEN EN THUYNEN. 89

Wat belangd de manier om een Contrespaljer aantekweeken, men moet op de manier van den Espalier de drie of vier eerste jaaren, de kleine takjes der boomen aan kleine paaltjes, met dwerslatten, op de manier van een raquet uitbreiden; Maar met dit onderscheid, dat men die om laag een weinig meer kruipende aan de een en d'andere kant moet leiden, en aan de hoogste niet meer als vier voeten boven de grond geeven, dewelke gelyk als de andere ordentelyk, of evenreedig moeten geleid werden, want als 'er eenige kromde, na de kant van 't pad, of na de kant van 't vierkant dat zoude niet wel staan; Men moet eens toezien dat 'er geen twee takken in de dikte zyn, want de tak die van een ander zoude beschaduw'd werden, zoude geen vrugt, gelyk in schoonheid, en deugd voortbrengen, met de tak die op de zon staat, daarom, ben ik van meening by het snoeyen van de Contrespaljer, niet meer als drie reyen takken te laten, aan beide zyden ordentelyk boven malkander, en indien eenig lot, wil uitspatten, men moet het in de Mey tot op drie knoppen aan de moertak afbreeken of affnoeijen, of op het spoor in February gelaaten, en zelfs met de vingers afknypen 'en toppen, dat boven de snoeying van Mey zal schieten.

III. HOOFDPUNT.

Van de manier om ronde Boomen te planten en te behandelen.

LEERLING.

NA dat UE my de Leerregels heeft gegeven om Contréspaljers te planten, zo verzoek ik UE myn Heer, dat UE my de manier believde te leeren, gelyk UE my heeft doen hoopen, om ronde boomen te planten, en te behandelen, op stam of voor den Boomgaard.

ERVAARE.

De ronde boomen werden dus genaamd, om de ronde gedaante die men aan dezelve geeft, van een rond geschoore palm boom, men steldze op twaalv voeten van malkander, als den Espaljer, dog om dezelve welgemaakt te hebben, is het voor al noodig daar aan te arbeiden om ze optekweeken, van het eerste jaar na dat zy ge-

M ent